

Reflektioner kring interraciala queerfamiljer

Tobias Hübinette, Institutionen för orientaliska språk, Stockholms universitet

Inledning

De senaste tre decennierna har queera familjer, här definierade som icke-heteronormativa par- eller föräldra- och barnrelationer, blivit alltmer synliga i det västerländska vardagslivet från att tidigare i hög grad ha varit socialt stigmatiserade, osynliggjorda i det offentliga rummet och icke-erkända i juridisk mening. Från att tidigare ha betraktat homosexualitet både som ett brott som kan lagföras och som en sjukdom som kan diagnosticeras, tillåter majoriteten av dagens västlänningar idag juridiska äktenskap mellan homosexuella och i allt fler länder är icke-biologiska reproduktionsmetoder såsom insemination och adoption möjliga även för homosexuella. Denna utveckling gäller intressant nog även för interraciala familjer, här definierade som par eller föräldra- och barnrelationer över "rasgränserna" och främst mellan vita och icke-vita, vilka också under lång tid har varit utsatta för kulturell marginalisering och juridiska restriktioner och förbud. Från att tidigare ha varit tabuiserade och närmast otänkbara och i många västlänningar även kriminaliserade, har antalet interraciala familjer i stället kommit att explodera i antal i västvärlden de senaste åren. Det tycks med andra ord finnas klara paralleller mellan det allmänna förbudet mot homosexualitet och det generella förbudet mot rasblandning i den västerländska kulturen, och det är just detta som bildar utgångspunkten för denna artikel som dels fokuserar på hur dessa två förbud uppstod i samma historiska ögonblick och dels undersöker vad som händer när båda dessa förbud bryts och överskrids, och då manifesterat i interraciala queerfamiljer.

Förbuden mot homosexualitet och rasblandning

Det råder numera närmast konsensus inom sexualitetsforskningen och Gay & Lesbian Studies att homosexualitet som begrepp och konstruktion, och som identifikation och diagnos uppstod under andra hälften av 1800-talet. På samma sätt anses det idag vara ett ovedersägligt faktum inom antisemitism- och rasismforskningen att det vetenskapliga rastänkandet med dess medicinska taxonomier och antropologiska karaktäristika, också formulerades under andra hälften av 1800-talet. Gayle Rubin daterar i sin klassiska artikel "Thinking sex" (1984) all form av kriminalisering och patologisering av icke-

heteronormativa praktiker till den moralpanik som uppstod kring prostitution, pedofili, homosexualitet och pornografi vid slutet på 1800-talet och kring förra sekelskiftet. Här möttes föreställningar om den vita kvinnans renhet som riskerade att besudlas genom prostitution, och särskilt genom så kallat ”vit slavhandel” med icke-vita som kunder, med föreställningar om det vita barnets oskuldsfullhet som i sin tur riskerade att solkas ned av autoeroticism eller ”fula gubbar”, och därmed kom lagstiftning mot prostitution och pornografi att gå hand i hand med lagstiftning mot icke-heterosexualitet och i första hand homosexualitet. Denna borgerliga viktorska och patriarkala heterosexism kulminerade enligt Rubin under efterkrigstiden och särskilt på 1950-talet innan den ifrågasattes av hororörelsen under 1960- och 70-talens generationsrevolt.

På samma sätt har Randall Kennedy (2003) i sin encyklopediska studie av blandrelationer, spårat uppkomsten av tabuiseringen och stigmatiseringen av sexuella eller familjerättsliga band över ”rasgränserna” till det sena 1800-talets Nord- och Sydamerika med USA som det bästa exemplet, där skräcken för rasblandning efter slaveriets avskaffande urartade i en våg av lynchningar av svarta män som påstods ha våldtagit och våldfört sig på vita kvinnor. Även i de europeiska kolonierna i Afrika, Asien och Oceanien kriminaliserades vid samma tid alla former av relationer mellan vita nybyggare och koloniserade ”infödda”, och i Europa kulminerade som bekant detta förbud mot blandäktenskap i de nazityska Nürnberglagarna från 1935 som fick konsekvenser för hela Europa i takt med att Tredje riket snart kom att omfatta stora delar av kontinenten. Det allmänna västerländska förbudet mot rasblandning kulminerade likaså på 1950-talet då interraciala familjekonstellationer var straffbara i bland annat USA, för att under 1960- och 70-talen i snabb takt avkriminaliseras som en del av den antirasistiska rörelsens agenda.

När förbuden möts intersektionellt

Judith Butler har i flera texter uppmärksammat den nära kopplingen mellan förbudet mot homosexualitet och förbudet mot rasblandning i den västerländska kulturen. I sin analys av Nella Larsens berömda långnovell *Passing* från Harlemrenässansens 1920-tal, uppmärksammar Butler (1993) hur en blandad kvinna vid namn Clare passerar som vit och ingår äktenskap med Bellew, en vit man som föraktar svarta. Samtidigt åtrås Clare av en annan blandad kvinna vid namn Irene, som inte passerar som vit men som

försöker dölja sina homosexuella känslor. *Passing* slutar med att Irene dör för att återställa maktordningen genom att antingen begå självmord eller dödas av Irene, och på så sätt har Bellew återupprättat sin nedsmutsade vithet och Irene sin ifrågasatta heterosexualitet. I artikeln "Is kinship always already heterosexual? (2002) som behandlar debatten om homosexuella äktenskap i Frankrike återkommer Butler än en gång till det freudianska incesttabut och oidipaliseringsprocessen som det som skapar heterosexuell identifikation och därmed en dikotom genusordning. Butler ser här en koppling till den klassiska antropologins exogamilag såsom den uppfattats och tillämpats av den franske strukturalisten Claude Lévi-Strauss i hans pamflett *Race et histoire* från 1952, där incesttabut utgör dess påstådda nödvändighet och samtidigt legitimerar en obligatorisk heterosexualitet i en "sund" reproduktions namn som i sin förlängning handlar om upprätthållandet av en förment homogen kultur då detta tabu visserligen kräver äktenskap utanför klanen men naturligtvis innanför den egna etniska gruppen. Genom denna Butlers (2002: 33) analys, går homofobin hand i hand med rasismen: "Cornered, then, between a compulsory heterosexuality and a prohibited miscegenation, something called culture, saturated with the anxiety and identity of dominant European whiteness, reproduces itself in and as universality itself." Samtidigt är den hegemoniska heteronormativa kärnfamiljen med dess obligatoriska biologiska reproduktion och tvåsamhet idag i snabb takt på väg att utmanas för att inte säga utarmas med tanke på alla artificiella reproduktionstekniker, alla adoptiv- och fosterbarn, alla ensamstående föräldra- och barnhushåll, och alla icke-heteronormativa familjebildningar, och Butlers slutsats blir således att släktskap inte längre kan betraktas som en uteslutande heterosexuell domän.

Slutligen har litteraturvetaren Christopher Peterson (2004) i en läsning av William Faulkners historiska roman *Absalom, Absalom!* från 1936 noterat hur homosexualitet och rasblandning hemsöker den amerikanska sydstats- och slavägarfamiljen Sutpen som står i centrum för handlingen. *Absalom, Absalom!* behandlar den stora mängd blandbarn som dokumenterat kom till under den amerikanska slavepoken genom mer eller mindre ofrivilliga relationer mellan vita manliga slavägare och svarta kvinnliga slavar. Dessa blandbarn omgavs av en diskurs som dels sade att den sexuella relationen mellan vita och icke-vita inte kunde betraktas som en "normal" sådan med den romantiska kärlekens mått, och ännu mer att produkten av denna relation i de flesta fall befanns

vara infertil. Det faktum att en stor del av blandbarnen och särskilt de av manligt kön inte heller fick några egna barn som vuxna, togs naturligtvis som intäkt för detta när det snarare handlade om social exkludering och isolering av dessa som otänkbara äktenskapspartners för vita kvinnor, medan andra passerade som icke-vita och bildade familj med sina "egna" bortanför den vita majoritetens kontroll. Denna seglivade föreställning om blandrelationer som uttryck för en "onormal" sexualitet och blandbarnen som sterila och ofruktsamma, har sin parallell i synen på homosexuella relationer och homosexuellas oförmåga att skaffa barn tillsammans på biologiskt vis. *Absalom, Absalom!* handlar nämligen också om dåtidens avancerade och utpräglade homosociala relationer mellan vita slavägare, där en man som har slavblod i sig (en "oktagon") utan att detta syns visuellt och därför passerar som vit, hyser homoerotiska känslor för den helvite godsägaren Sutpen. I romanen konvergerar med andra ord skrällen för homosexualitet och rasblandning på ett synnerligen öppet och närmast övertydligt sätt.

Den koloniala dialogicitetens bumerangeffekt

Ann Laura Stoler (1995) har genom en postkolonial läsning av Foucaults magistrala forskningsarbeten om sexualitetens historia, försökt konceptualisera denna samtida uppkomst av förbudet mot homosexualitet och rasblandning som ett resultat av Västs koloniala projekt som just intensifierades, konsoliderades och systematiserades från andra hälften av 1800-talet till första hälften av 1900-talet, en epok då praktiskt taget hela planeten territoriellt, politiskt, ekonomiskt och kulturellt styrdes av västvärlden. Stolars tes är att alla de maktasymmetrier som existerar i de former vi känner dem idag vare sig det handlar om klassförtryck, sexism, rasism eller homofobi, först uppstod i kolonierna för att därefter slå tillbaka på och exporteras till den vita metropolen. Denna metateori där plantageslaveriet och slavarerna kom att motsvara industrikapitalismen och proletäerna ("borgarstatens trälarna"), där de icke-vita kom att jämföras och likställas med kvinnor ("den mörka kontinenten") men också med "barnsliga" egenskaper ("det primitiva barnet"), och där de vita kolonialherrarnas utpräglade homosocialitet och våldsdyrkande maskulinitet kombinerad med en extrem könsobalans i de vita bosättningarna utanför Väst framkallade både homofobi och rasism, illustrerar med all önskvärd tydlighet att det koloniala projektet inte bara var en ensidig affär i form av en

total planetär västerlandisering, utan också fick fundamentala konsekvenser för de vita hemländerna. Postkolonial teori har bland annat just kunnat påvisa hur den västerländska arbetarklassens i många fall genuina stöd till kolonialismen slog tillbaka på dem själva, och på samma sätt utsattes det vita kvinnokollektivet för en liknande "bestraffning" genom sitt likaledes i de flesta fall entusiastiska imperiala stöd (Boone, 2005; Chaudhuri & Strobel, 1992). Vidare förklarar också denna teori hur den avkolonialisering som ägde rum från 1950-talet och som eskalerade och nådde sin kulmen på 1960- och 70-talen kunde gå hand i hand med nedmonteringen av det klassiska patriarkatet och klassamhället, och den juridiska rasismen och heterosexismen.

För att återgå till Butler och hennes genusteori som något förenklat menar att förbudet mot homosexualitet och den obligatoriska heterosexualiteten är det som både könar kroppar och skapar en bipolär genusordning, och där "felaktigt" lästa och identifierade kroppar såsom feminina homosexuella män, maskulina homosexuella kvinnor och kanske framför allt dragkungar och dragdrottningar, och bisexuella och transkönade fungerar som grus i matrisen, så skulle en liknande parallell "rasteori" säga att det är förbudet mot rasblandning som både rasialiserar/rasifierar kroppar och skapar en manikeisk kultur- och etnicitetsordning mellan vita och icke-vita och mellan Väst och icke-Väst eller för den delen mellan svenskar och invandrare, och där svårsorterade och svårkategoriserade kroppar såsom bi- och transrasiala och kulturella gränsöverskridare som "whiggers" (vit medel/överklass som vill bli svart arbetar/underklass) och "onkel tom:are" (svart arbetar/underklass som vill bli vit medel/överklass) skapar oordning i systemet.

Interrasiala queerfamiljer

I dagens västvärld är som tidigare nämndes i inledningen både queera och interraciala par- och föräldra- och barnrelationer avkriminaliserade och avpatologiserade, och i allt ökande grad visuellt synliga både i det sociala rummet och i form av kulturella representationer av alla de slag såsom i romaner, filmer och reklam, och i populärkulturen i allmänhet. Till denna studie har jag sökt efter och samlat ett antal autentiska fotografier av interraciala queerfamiljer på internet. De absolut vanligaste förekommande icke-heteronormativa blandrelationerna som jag har hittat vad gäller parrelationer är i sin heterosexuella version generationsöverskridande äktenskap mellan

i första hand vita kvinnor och svarta män alternativt vita män och gula kvinnor, samt i sin homosexuella tappning ”rasöverskridande” äktenskap mellan i första hand vita män och gula män alternativt vita kvinnor och svarta kvinnor. Vidare är de absolut vanligaste förekommande icke-heteronormativa föräldra- och barnrelationerna som jag har funnit vita föräldrar med gula eller svarta barn, ensamstående vita kvinnor med gula eller svarta barn samt samkönade föräldrar med gula eller svarta barn.

Det är viktigt att komma ihåg att samtliga dessa interraciala queerfamiljer numera inte bara är på väg att bli socialt accepterade och normaliserade för att inte säga naturaliserade, utan också i många fall också hyllas av en vänsterliberal postmodernism som benämner dessa som hybrida och betraktar dem inte bara som postkoloniala utan också som ”postrasiala” familjer (Howell, 2002; Lal, 2001; Yngvesson, 2002). Det heter med andra ord att dessa par- och föräldra- och barnrelationer inte bara visar att kolonialismen idag är nedmonterad och att rasismen och homofobin är stadd i snabb tillbakagång, utan också att de förebådar en snar framtid där strukturer lösts upp, identiteter flyter, och där gränser och skillnader överskridits och i det närmaste har avskaffats. Den postkoloniala teoretikern Homi Bhabha (1994: 218-219) som i likhet med Butler skriver in sig i den franska poststrukturalismens tradition har formulerat detta på följande vis: “What is at issue is the performative nature of differential identities: the regulation and negotiation of those spaces that are continually, *contingently*, 'opening out', remaking the boundaries, exposing the limits of any claim to a singular or autonomous sign of difference – be it class, gender or race. Such assignments of social differences – where difference is neither One nor the Other but *something else besides, in-between* – find their agency in a form of the 'future' where the past is not originary, where the present is not simply transitory. It is, if I may stretch a point, an interstitial future, that emerges *in-between* the claims of the past and the needs of the present.”

Jag kan själv mycket väl se den utopiska, emancipatoriska och liberativa förändringskraft och förändringspotential som utan tvivel finns i dessa familjekonstellationer. Saken blir inte sämre av att dessa relationer reproduktivt skapar birasiala (blandbarn) och transrasiala (adoptivbarn) subjekt med fullständigt ”felaktiga” identifikationer bortanför alla dikotoma antingen-eller identiteter (vita/icke-vita, hetero/homo, man/kvinna och så vidare). Jag syftar här på självbilder som både-och

(blandbarn med ”odefinierbara” kroppar som identifierar sig som både vita och icke-vita), tvärt- emot (adoptivbarn med icke-vita kroppar som identifierar sig som vita) eller till och med varken- eller (blandbarn och adoptivbarn som varken ser sig som vita eller icke-vita, utan som något mittemellan eller bortanför).

Intressant är också att notera att när detta dubbla tabubrott begås, det vill säga när två tidigare och till stora delar fortfarande marginella grupper bildar familjer med varandra bortanför förbudet mot homosexualitet och/eller förbudet mot rasblandning, så uppstår också queera ålders- och klassmässiga relationer. Detta är särskilt tydligt vad beträffar parrelationen vit kvinna och svart man där kvinnan i motsats till de allra flesta intrarasiale och heterosexuella parrelationer faktiskt nästan alltid är äldre än mannen, samt parrelationen vit man och gul kvinna där mannen i motsats till de allra flesta intrarasiale och heterosexuella parrelationer faktiskt mycket väl kan ha en arbetar- eller underklassbakgrund medan kvinnan kan ha en medel- eller överklassbakgrund. För att förtydliga – det normerande och ”normala” är ju annars att mannen är äldre än kvinnan, samt att mannen har en högre klasstatus än kvinnan.

Avslutning

Däremot blir dessa interraciala queerfamiljer problematiska när ”ras” eller kanske snarare kolonialitet kommer in i bilden och fokuseras på, det vill säga frågan om vem som är över- och underordnad i en kolonial kontext. För det första är den vite/vita partnern i den heterosexuella parrelationen alltid äldst och gärna mycket äldre (vi talar här om 10-40 års åldersskillnad), och möjligen kan samma tendens skönjas även i den homosexuella parrelationen. Ännu viktigare är att i båda fallen feminiseras den gule/gula partnern medan den svarte/svarta partnern maskuliniseras på sedvanligt kolonialt vis. Vad gäller de hetero- och homosexuella barn- och föräldrarelationerna så framstår ”ras” som om möjligt ännu mer som den maktdiskrepans och maktasymmetri som slår igenom mest, det vill säga endast vita kan adoptera gula och svarta och inte tvärtom.

Detta sistnämnda faktum blir närmast övervisuellt tydligt i de fantasmagoriska representationer av interraciala queerfamiljer som det italienska företaget Benetton använt sig av i annonser sedan 1990-talet, samt i de skivomslagsfotografier som den koreanske artisten Mun Hee Jun inkluderade i sitt debutalbum *Alone* från 2001 och som

just hade adoptionsfrågan som tema (se Appendix 1 & 2). Benetton's reklambilder framstår närmast som groteska och monstruösa och framför allt som fullständiga fantasiprodukter, medan den ökända bilden på en svart kvinna som ammar ett vitt barn i en amerikansk och även i en sydafrikansk kontext omedelbart kopplades till slav- och apartheidperiodens svarta ammor och därmed utlöste en proteststorm. Bilderna på sångaren och artisten Mun Hee Jun som räknas som homosexuell i Korea trots att han aldrig kommit ut offentligt, med den blonde vite pojken är snarare mer skrämmande och provocerande och framkallar lätt associationer till bisarra övergrepp och pedofili. Det är uppenbart att Mun Hee Jun inte bara var ute efter att kritisera att hans eget lands barn adopteras av vita västerlänningar och aldrig det omvända, utan också att ställa frågan på sin spets om han har rätt att få bli förälder trots en icke-normativ sexuell läggning. Så för att avsluta denna essä som tog sin utgångspunkt i kopplingen mellan de parallella förbuden mot homosexualitet och rasblandning inklusive den samtida uppkomsten av dessa, och fortsatte med att konstatera att de två förbuden idag håller på att brytas och att detta dubbla "brott" manifesteras i interraciala queerfamiljer, så framstår det ändå i slutändan som att "ras" är den mästernsignifikant som trots allt betyder mer än alla de andra maktordningarna åtminstone på en global nivå och i en (post)kolonial värld.

Referenser

- Bhabha, Homi K. 1994. "How newness enters the world". I Homi Bhabha, *The location of culture*, sid. 212-235. London: Routledge.
- Boone, Troy. 2005. *Youth of darkest England. Working-class children at the heart of Victorian empire*. New York: Routledge.
- Butler, Judith. 1993. "Passing, queering: Nella Larsen's psychoanalytic challenge". I Judith Butler, *Bodies that matter. On the discursive limits of "sex"*, sid. 167-185. London: Routledge.
- Butler, Judith. 2002. "Is kinship always heterosexual?". *Differences. A Journal of Feminist Cultural Studies* 13 (1): 14-44.
- Chaudhuri, Nupur & Margaret Strobel (red.). 1992. *Western women and imperialism. Complicity and resistance*. Bloomington: Indiana University Press.
- Howell, Signe. 2002. "Community beyond place. Adoptive families in Norway". I Vered Amit (red.), *Realizing community. Concepts, social relationships and sentiments*,

sid. 84-104. London: Routledge.

Kennedy, Randall. 2003. *Interracial intimacies. Sex, marriage, identity, and adoption*. New York: Vintage Books.

Lal, Barbara Ballis. 2001. "Learning to do ethnic identity: The transracial/transethnic adoptive family as site and context". I David Parker and Miri Song (red.), *Rethinking 'mixed race'*, sid. 154-172. London: Pluto Press.

Peterson, Christopher. 2004. "The haunted house of kinship. Miscegenation, homosexuality, and Faulkner's *Absalom, Absalom!*". *CR. The New Centennial Review* 4 (1): 227-265.

Rubin, Gayle. 1984. "Thinking sex. Notes for a radical theory of the politics of sexuality". I Carole S. Vance (red.), *Pleasure and danger. Exploring female sexuality*, sid. 267-319. New York: Routledge.

Stoler, Ann Laura. 1995. *Race and the education of desire. Foucault's History of Sexuality and the colonial order of things*. Durham: Duke University Press.

Yngvesson, Barbara. 2002. "Placing the 'gift child' in transnational adoption". *Law & Society Review* 36 (2): 227-256.

Appendix 1: Fantasmagoriska representationer av interraciala queerfamiljer 1

Appendix 2: Fantasmagoriska representationer av interraciala queerfamiljer 2

